

Sammanställning av inkomna remissvar - Malmös stadsmiljö Inriktningar för gestaltning

Organisation/Förvaltning

Avdelning/Enhet

Upprättad

Version

Ansvarig

Fastighets- och gatukontoret

Kvalitets- och kansliavdelningen

2026-02-10

1

Daniel Svärd och Kristoffer Nilsson

Innehållsförteckning

Remiss av Malmös stadsmiljö Inriktningar för gestaltning	5
Kulturnämnden	5
Kulturmiljö	6
Offentlig konst	6
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	6
Fritidsnämnden	6
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	7
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden	7
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	7
Funktionsstödsnämnden	7
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	8
Miljönämnden	8
Uppföljning	8
Naturen får ta plats	8
Cirkulära stadsrum och stråk	9
Exempelsamlingen	9
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	9
Servicenämnden	9
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	10
Stadsbyggnadsnämnden	11
Funktion: Med trygghet och omsorg	12
Funktion: Stadsliv åt alla	12
Form: Sammanhållen gestaltning	12
Form: Mer Malmö	13
Framtid: Naturen får ta plats	13
Cirkulära stadsrum och stråk	13
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	13

Sveriges lantbruksuniversitet	14
Sammanfattning	14
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	15
Lunds tekniska högskola	15
Dokumentets syfte och målgrupp	16
Gestaltungsprinciper och Malmöidentitet.....	16
Mångfald och uttryckslager.....	16
Designprioriteringar och intressentengagemang.....	16
Utvärdering och lärande	17
Geografisk betoning och grafisk representation	17
Slutsatser.....	17
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	17
Kommunstyrelsen	18
Sammanfattning	18
Yttrande	18
Övergripande om styrdokument	19
Styrande inriktningar.....	20
Bilagan.....	21
Fastighets- och gatukontorets kommentar:	21

Remiss av Malmös stadsmiljö Inriktningar för gestaltning

Tekniska nämnden beslutade i oktober 2025 att utan eget ställningstagande skicka ut dokumentet Malmö stadsmiljö Inriktningar för gestaltning på remiss. Remissen skickades till:

Kommunstyrelsen
Miljönämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Fritidsnämnden
Kulturnämnden
Servicenämnden
Hälsa- vård och omsorgsnämnden
Funktionsnämnden
Byggföretagen – LFM 30
Lunds Universitet/Lunds Tekniska högskola
Malmö Universitet
Sveriges Lantbruksuniversitet

Samtliga remissinstanser har svarat utom Byggföretagen – LFM 30 och Malmö universitet.

Nedan redovisas de inkomna synpunkterna samt fastighets- och gatukontorets kommentarer.

Kulturnämnden

Kulturnämnden anser att de tre inriktningarna (Funktion, Form och Framtid) för gestaltning är ett välkommet initiativ för att tydliggöra och kommunicera stadens ambitioner i riktning mot en mer hållbar och platsbaserad gestaltning av det offentliga rummet. Kulturnämnden tycker vidare att det är positivt att tydliga kopplingar görs till Arkitekturstaden Malmö. På så sätt ökar förutsättningarna för en mer sammanhållen och medveten gestaltning av hela staden. Malmö är i många delar en unik stad – så även när det kommer till arkitektur och gestaltning. Den brokighet som ofta lyfts fram som en styrka finns även i arkitekturen och det gestaltade stadsrummet. Det finns ofta en lokal prägel på det som byggts i Malmö, vilket är en kvalitet att värna.

Kulturmiljö

Kulturmiljön är ett allmänt intresse och en ändlig resurs som bidrar till både attraktivitet och identitet i staden. Kulturmiljön skapar förankring och tillför en historisk dimension som är viktig för en hållbar utveckling av staden. Särskilt i utvecklingsområden där nya stadsmiljöer ska växa fram och där kulturmiljön kan bidra till att skapa en förankring till platsen, men också i mer vardagliga och välkända miljöer.

Kulturnämnden anser att det är positivt att en av inriktningarna (Form) lyfter fram värdet i att arbeta platsspecifikt med gestaltning och att de historiska lagren utgör en stor del av det som gör en plats unik. Kulturnämnden anser dock att kulturmiljöbegreppet bör tydliggöras i dokumentet och att kulturmiljö, som begrepp, bör ersätta historiska lager.

Offentlig konst

Konst i våra livsmiljöer är en fråga om demokrati – alla malmöbor har rätt att möta konst i sin vardag. Den offentliga konsten har förmågan att väcka känslor, eftertanke och nyfikenhet hos de som bor, verkar i och besöker Malmö. Relationen mellan konst, arkitektur och offentligt rum är centrala och konstens förmåga att både gestalta samtiden och återberätta historien gör den till en viktig plattform mellan människor och platser. Malmö livsmiljöer ska präglas av en variation av konstnärliga uttryck som speglar stadens ständigt föränderliga och dynamiska karaktär. Kulturnämnden anser att konstnärliga processer kan användas för att läsa och förstå platsers historia, behov och förutsättningar. Kulturnämnden anser att inriktningarna för gestaltning bör lyfta hur offentlig konst kan skapa kvaliteter i både befintlig miljö, omvandlingsprocesser och exploatering av staden.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Begreppet historiska lager byts ut till kulturmiljö i dokumentet Inriktningar för gestaltning. Dokumentet har även kompletterats med en text om den offentliga konstens betydelse och kvalitet i den offentliga miljön i kapitlet Mer Malmö.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ser positivt på förslaget till gestaltungsriktningar. Tekniska nämnden och fastighets- och gatukontoret har en god kompetens gällande att utveckla allmän plats, och nämnden stödjer de inriktningar som förslaget framför. Nämnden anser dock att tillägg gällande samnyttjande av

ytor mellan nämndernas angränsande ytor, utveckling av platser som stimulerar till ökad rörelse och fysisk aktivitet, hade kompletterat de inriktningar som tagits fram. Vidare ser nämnden positivt på att Malmöfestivalen lyfts som ett gott exempel på en plats för möten, och anser att betydelsen av möten och framför allt evenemang kan lyftas ytterligare i de övergripande inriktningarna

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Följande text har lagts till i kapitlet Stadslivet som utgångspunkt:

”Utveckling av platser och samnyttjande av ytor i det offentliga rummet ska stimulera till ökad rörelse och fysisk aktivitet.”

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden saknar begreppet universell utformning i underlaget. Universell utformning är ett ändamålsenligt begrepp i sammanhanget för att tydliggöra att utformning av miljöer m.m. ska fokusera på att kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. Hälsa-, vård och omsorgsnämnden anser att begreppet kan användas för att inte sätta olika målgrupps behov mot varandra vilket kan gynna nämndens målgrupp och Malmöborna i stort.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Dokumentet Inriktningar för gestaltning har kompletterats med begreppet universell utformning i kapitlet Med trygghet och omsorg.

Funktionsstödsnämnden

Funktionsstödsnämnden bedömer de föreslagna inriktningarna utgör en god utgångspunkt för gestaltning av Malmös stadsmiljöer. Förslaget utgår ifrån människors behov och välmående och tar hänsyn till våra olika förmågor och förutsättningar. I förslaget klargörs att ”gestaltningen ska vara tillgänglig för alla – oavsett ålder, funktionsförmåga eller bakgrund”.

Nämnden delar denna målsättning men menar att både ambitionsnivån och arbetssätt skulle förtydligas genom att begreppet universell utformning användes i sammanhanget. Genom att använda begreppet minskar risken för målgruppskonflikter, eftersom universell utformning inte ska förstås som specifika insatser för enskilda grupper – såsom personer med funktionsnedsättning eller äldre – utan som ett tankesätt, en process och gestaltning som inkluderar alla från början, utan behov av särskilda

anpassningar eller specialutformning. Nämnden menar att ett sådant angreppssätt kan bidra till en mer långsiktigt hållbar gestaltning av stadsmiljön och vara gynnsam inte bara för nämndens målgrupper utan för Malmöborna i stort.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Dokumentet Inriktningar för gestaltning har kompletterats med begreppet universell utformning i kapitlet Med trygghet och omsorg.

Miljönämnden

Uppföljning

Miljönämnden anser att den kommande uppföljningen bör säkerställa att samtliga sex inriktningar ges en jämn och tydlig tillämpning i stadens gestaltungsprojekt.

Naturen får ta plats

Miljönämnden är positiv till att gröna och blå miljöer får en stark ställning när det gäller utformningen av Malmös stadsmiljöer. Miljönämnden efterlyser dock en förstärkning när det gäller biologisk mångfald. Begreppet används som en aspekt som bidrar till Malmös attraktivitet. För att åstadkomma detta bör en ökning av biologisk mångfald eftersträvas vid gestaltning av stadsmiljö, vilket tydligare bör framgå av inriktningen.

Naturbaserade lösningar bör vara en självklar utgångspunkt när stadens miljöer utformas, då en naturbaserad lösning kan bidra med flera ekosystemtjänster som vattenhantering, biologisk mångfald och rekreation.

Miljönämnden anser därför att det bör framgå i dokumentet att naturbaserade lösningar ska eftersträvas för att öka biologisk mångfald och resiliens i all utformning av stadsmiljön, både i stora och små projekt.

Miljönämnden ser också att de blå miljöerna behöver utökas och bli fler, framför allt i de delar av Malmö där avståndet till havet är som störst. Vatten har en kylande effekt på sin omgivning. I ett allt varmare klimat behöver grönskan kompletteras med fler blå miljöer och att dessa, liksom de befintliga, blir tillgängliga för malmöborna. Det kan vara såväl nyskapade vattenmiljöer som möjlighet att doppa fötterna och leka i existerande vattendrag.

Cirkulära stadsrum och stråk

Även här är miljönämnden positiv till inriktningen. Miljönämnden anser dock att det bör förtydligas att cirkularitet och återbruk även ska gälla anläggningsmaterial, det vill säga det material som inte syns i den färdigbyggda stadsmiljön, då detta kan bidra till en minskad klimatpåverkan.

Exempelsamlingen

Kulturljudzonen är ett av exemplen i dokumentet. Här anges att alla verksamheter har rätt att låta upp till 85 decibel och att detta överstiger de vanliga gränserna för buller. Kulturljudzonen är baserad på ett ungefärligt avstånd till bostäder som innebär att ljudnivåer på 85 dBA skulle kunna tillåtas. Men det är Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) som är styrande. I faktarutan i Planprogram för Sofielunds verksamhetsområde år 2040 framgår vad som gäller för kulturljudzonen. Miljönämnden anser att texten bör hänvisa till Folkhälsomyndighetens allmänna råd i stället för 85 decibel.

Malmöfestivalen är ett annat exempel i dokumentet. Med tanke på det mångåriga arbete som lagts ner i hållbarhetsfrågor så anser miljönämnden att Cirkulära stadsrum och stråk bör inkluderas som en fokusinriktning i exemplet.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Dokumentet har kompletterats med att de gröna och blå miljöerna ska utökas samt att gestaltning och förvaltningen även ska bidra med till biologisk mångfald under kapitlet Naturen får ta plats. Även naturbaserade lösningar har lagts till som ett sätt att bidra till Malmös attraktivitet.

Kapitlet Cirkulära stadsrum och stråk har kompletterats så att det även innefattar anläggningsmaterial.

I kapitlet om NGBG och Kulturljudszonen har stycket om ljudnivå tagits bort.

Kapitlet om Malmöfestivalen har kompletterats med inriktningen, Cirkulära stadsrum och stråk.

Servicenämnden

Servicenämnden menar att antalet styrdokument bör begränsas. Goda idéer, rekommendationer och anvisningar riskerar annars att försvinna i

den mängd instruktioner som olika intressenter har att förhålla sig till. Dokumentet: Inriktning för gestaltning av Malmös stadsmiljö skulle till exempel kunna infogas i dokumentet Konkretisering av Arkitekturstaden Malmö – Mer malmöitisk arkitektur.

Servicenämnden önskar även vissa förtydliganden kring följande delar av dokumentet:

Framtid - Naturen får ta plats (s.10)

Meningen "Livsmiljöernas mångfald och kvalitet tillvaratas och utveckling av Malmös stadsmiljöer sker med hänsyn till natur- och rekreationsvärden där tillgänglighet rekreativa natur- och rekreationsområden ökar." får gärna förtydligas. Nämnden föreslår följande skrivning: Malmös stadsmiljöer utvecklas med hänsyn till naturvärden och människors behov av rekreation och där tillgängligheten till natur- och rekreationsområden ökar.

Framtid - Cirkulära stadsrum och stråk (s 11)

Meningen: "Återbruk av material från den aktuella platsen är att föredra och därefter återbruk inom staden där återbrukade material görs tillgängligt och del av stadens grundpalett." får gärna utvecklas med vad som avses med "del av stadens grundpalett"?

Osäkerheten och tolkningsutrymmet kan medföra kostnadsökningar som inte ligger i linje med nämndens önskan om kostnadseffektiv nyproduktion.

Servicenämnden har i sitt reglemente som lokalförsörjare ansvar för förvaltning och byggproduktion av kommunala byggnader. Nämnden har därmed i likhet med tekniska nämnden stor kompetens kring olika verksamheter, hyresgäster, önskemål, utvecklingspotential med mera. I det fall tekniska nämnden avser revidera befintliga dokument eller ta fram nya dokument om gestaltning, samhälls- och stadsbyggnad bidrar gärna servicenämnden framöver med sina erfarenheter i aktuella arbetsgrupper.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Fastighets- och gatukontoret delar servicenämndens uppfattning om att antalet styrdokument bör begränsas. Inriktning för gestaltning av Malmös stadsmiljö är tekniska nämndens styrdokument utifrån reglemente och ansvar. Konkretisering av Arkitekturstaden Malmö – Mer malmöitisk arkitektur är stadsbyggnadsnämndens dokument. Dokumentet Inriktning för gestaltning av Malmös stadsmiljö ersätter flertalet tidigare styrdokument

inom stadsmiljö och gestaltningsområdet och ger en modern och tidsenlig inramning för frågorna.

Vad gäller grundpaletten på sidan 11 så har dokumentets förtydligats så det är avser tekniska nämndens grundpalett och inte stadens.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ställer sig positiv till samrådsförslaget och till den utveckling av gestaltningsfrågor inom stadsmiljöområdet som dokumentet lyfter fram. Särskilt positivt är den nära kopplingen till Arkitekturstaden Malmö och hur dokumenten stärker varandra i den inriktning Malmö haft – och fortsatt har – avseende stadens gestaltning.

Stadsbyggnadsnämnden arbetar parallellt med framtagandet av dokumentet Mer malmöitisk arkitektur, som är en konkretisering av Arkitekturstaden Malmö. Dokumentet planeras att antas av nämnden i början av 2026.

Mer malmöitisk arkitektur verkar för att Malmös stadsutveckling och arkitektur ska utgå från platsens unika karaktär vid planering och genomförande av projekt. Genom ett platsbaserat förhållningssätt stärks stadens identitet och människors känsla av hemhörighet i Malmö. I ett vidare perspektiv stärker det även stadens ekonomi, konkurrenskraft och resiliens.

Det platsbaserade lyfts genom sex olika dimensioner som, när de samverkar, bidrar till att förstärka det unika i både enskilda projekt och staden som helhet.

Dokumentet Malmös stadsmiljö svarar väl mot de frågeställningar som behandlas i Mer malmöitisk arkitektur, särskilt genom inriktningen under Form – Mer Malmö, som avser att spegla detta arbete.

Nyckelmeningen "att förvalta och bygga med hänsyn till det och dem som redan finns på platsen och med sikte på hållbarhet över tid" är välfunnen och relevant för det fortsatta arbetet.

Stadsbyggnadsnämnden ser fram emot ett fördjupat samarbete kring hur vi planerar och genomför en mer platsbaserad stadsmiljö. Det kan till exempel ske genom en översyn av arbetssätt och processer, såsom upphandling av gestaltningskompetens och kvalitativa genomgångar av förslag i det offentliga rummet.

I dokumentet presenteras varje tema – funktion, form och framtid – med två inriktningar som beskrivs med rubrik och kort text. Dessa sex inriktningar skulle kunna kompletteras ytterligare för att stärka Malmös hållning i den fortsatta stadsutvecklingen.

Funktion: Med trygghet och omsorg

Inriktningen skulle kunna stärkas genom att införa begreppet ”lika rätt till kvalitet”. En omsorgsfull gestaltning i hela staden kan innebära att extra uppmärksamhet eller särskilda satsningar behövs i områden som historiskt haft brist på trygghet eller kvalitet.

Funktion: Stadsliv åt alla

Inriktningen belyser viktiga frågor om tidsaspekten i det planerade och byggda – till exempel att offentliga rum bör prioriteras och planeras tidigt i stadsutvecklingsprocessen, så att stadsdelar kan formas kring gemensamma ytor.

Meningen om en gestaltning som möjliggör fortsatt utveckling efter färdigställande är relevant och spännande. Det offentliga rummet kan ses som något som börjar ta form tidigt, men också förändras bortom färdigställandet.

En aspekt som kan stärka gemenskap och integration är att skapa utrymme för, och lyfta fram, unika lokala aktiviteter som stärker olika stadsdelars identiteter.

Om alla offentliga rum erbjuder samma möjligheter finns det få skäl för Malmöbor att besöka andra områden än sitt eget. Att skapa ett nätverk av unika offentliga platser kan öka sannolikheten för möten mellan människor från olika delar av staden.

Form: Sammanhållen gestaltning

En gemensam grundgestaltning, med möjlighet till komplettering genom en högre nivå av platsbaserad gestaltning, är ett sunt tillvägagångssätt. Inriktningen skulle kunna förtydligas så att både den sammanhållna gestaltningen och den grundgestaltning som nämns får ett förhållningssätt till det Malmöspecifika och ges ett eget Malmö-uttryck.

Inriktningen skulle även kunna kompletteras med ett resonemang om den jämlika struktur som Malmö förespråkar. Det som i dokumentet beskrivs som "delar av staden där en högre kvalitet av platsbaserad gestaltning tillämpas" kan nyanseras. I den fortsatta utvecklingen och implementeringen av stadsmiljöprogrammet vore det värdefullt att ta fram en struktur eller ett ramverk som kan vägleda i vilka platser som lämpar sig för en mer generell utformning och vilka som bör ges ett mer platsbaserat angreppssätt.

Form: Mer Malmö

Balansen mellan en sammanhållen gestaltning och en gestaltning som lyfter fram det som gör platsen unik kan beskrivas genom olika skalor av "plats". Den sammanhållna gestaltningen bör vara specifik för Malmö som stad – i den större skalan – och inte likna någon annan stad. Den platsbaserade gestaltningen ska däremot vara specifik för ett område eller en viss plats inom Malmö.

Inriktningen kan stärkas genom att tydligare betona vikten av människors inflytande, samt genom att lyfta fram konst som en möjlig väg till inkluderande och nyskapande processer.

Framtid: Naturen får ta plats

Inriktningen skulle kunna kompletteras med en skrivning om hur gröna och blå miljöer bidrar till stadens resiliens mot klimatförändringar, samtidigt som de berikar Malmöbornas upplevelser. En rikare biologisk mångfald kan främjas genom olika förvaltningsmetoder, som ofta innebär lägre driftkostnader men kräver större tolerans för estetisk variation.

Cirkulära stadsrum och stråk

Inriktningen är en bra ingång till ett cirkulärt förhållningssätt i Malmö. Utöver återbruk på plats eller inom staden kan det vara värt att lyfta fram betydelsen av lokalt och regionalt producerade material. Detta bidrar till att stärka stadens ekonomi, lokala kunnande och hantverksförmåga.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Kapitlet Med trygghet och omsorg har kompletterats med en text om lika rätt till kvalitet.

Kapitlet Stadsliv åt alla har kompletterats med text om att lyfta fram och stärka olika stadsdelars identiteter.

Kapitlet Sammanhållen gestaltning har förtydligats med områden och platser. I övrigt tas arbetet som stadsbyggnadsnämnden efterfrågar vidare i implementering och i arbetet med pågående fördjupningsuppdrag.

Kapitlet Mer Malmö har kompletterats med ett stycke om konst. Jämför med kulturnämndens yttrande.

Kapitlet Naturen får ta plats kompletterats med text om att de gröna och blå miljöerna ska utökas samt att gestaltning och förvaltningen även ska bidra med till biologisk mångfald. Jämför med miljönämndens yttrande.

Kapitlet Naturen får ta plats har kompletterats med lokala material.

Sveriges lantbruksuniversitet

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) tackar för möjligheten att lämna synpunkter och har en del funderingar och synpunkter, se nedan.

Generella synpunkter

Hur skiljer sig dokumentet från översiktsplanen? Vem riktar dokumentet sig till och vad ska det ha för funktion? Det är lite vagt formulerat.

Funktion, Form och Framtid - hur har ni kommit fram till det? Är det bra kategorier? Är det nödvändigtvis så att de tre kategorierna ska vara lika stora? Hur har de växt fram? Form – vart kommer den fram i dokumentet? Vilken form ska det vara? Det som visas i alla kategorierna är snarare aktiviteter.

Styrdokumentet är så pass generellt hållet så att det är tveksamt vad det egentligen styr. Olika värdeord avlöser varandra och pekar inte i någon särskild riktning, mer än vad som redan finns i de globala målen för hållbarhet. Det saknas en direkt koppling till Malmö. Det finns visserligen i bilaga, men den är bakåtblickande. I bilagan framhävs "best practice" exempel - hur och varför har de valts ut?

Det står inget konkret om hur någonting ska utvecklas. Eller vilka tillvägagångssätt som ska användas. Är det verkligen gestaltning som diskuteras i detta dokument? Det verkar handla mer om aktiviteter (medborgare borde dock själva få utrymme att skapa aktiviteter). Det behöver tydliggöras vad som avses med aktivering, särskilt i en värld där allt fler är stressade.

Det nämns att naturen ska bli mer integrerad i stadsrummet, men andra dimensioner av grönska – estetiska och upplevelsemässiga tas inte upp, dvs ett bredare sätt att förhålla sig till ekologi. Fler perspektiv borde vara med, till exempel medborgarprocesser, klimatanpassningar som t.ex. värmeböljor. Det saknas generellt hur det ska göras.

Upplevelsen är att stadskärnan är i fokus i dokumentet och stadslivet som utgångspunkt. Stadsmiljön ska väl också finnas ute i bostadsområden? Det behandlas inte alls.

Illustrationerna uppfattas som otydliga för sammanhanget. Generisk grafik som inte är kopplad till Malmö. Varför? Tveksamt med bildmaterial som visar alkohol. Snäv bild av olika brukargrupper och funktioner. Ingen som går med barnvagn etc. Bildmaterialet framhäver en bild av yngre aktiva människor. Bredda målgruppen så att den täcker demografin.

Historiska spår – vilka väljs ut? Vilken historieskrivning är det man skriver? Historia eller nostalgi? Stort nutidsfokus – inte så mycket framtid. Tendenser som borde pekas på är t.ex. beredskap, stark digitalisering av stadsrummet (automater, reklamtäthet vid möbler, busskurer etc.). Det tas inte upp någonting i förhållande till exkluderande design (hostile design). Det borde visas större medvetenhet av dessa frågor.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Remissvaret innehåller även en del specifika synpunkter som fastighets- och gatukontoret valt att inte ta med i detta dokument.

I övrigt är det många synpunkter som är svåra att hantera. Förvaltningen menar att dokumentet har rätt konkretiseringsnivå och arbete med implementering och de olika pågående fördjupningsuppdragen kommer att förtydliga och konkretisera olika delar. Kopplingen till översiktsplanen finns genom Arkitekturstaden Malmö. Funktion, form och framtid är en direkt koppling till New European Bauhaus tre teman som är Beautiful, Sustainable och Together. I övrigt har bilder och layout i dokumentet uppdaterats.

Lunds tekniska högskola

Institutionen för arkitektur och byggd miljö vid LTH (ABM) höll interna diskussioner om utkastet till dokument i november och december och är överens om att det finns stor potential att utveckla en övertygande strategi

för att förbättra boendets levnadsvillkor, stärka Malmös globala rykte och använda offentliga medel mer effektivt. Nedan följer en sammanfattning av frågor och förslag för att förbättra utkastet.

Dokumentets syfte och målgrupp

Många av de idéer som presenteras i dokumentet ligger i linje med befintliga strategier, policy och andra vägledande dokument. Dessa bör uppmärksammas i det nya dokumentet, och det borde tydliggöras hur man arbetar vidare från tidigare riktlinjer och direktiv. Ett viktigt bidrag i detta dokument är att tillhandahålla principer och strategier för gestaltning för att implementera befintliga regler, policyer och vägledning om hållbarhet, livskvalitet och tillgänglighet. Man behöver tydliggöra målgrupp samt klargöra hur dokumentet kommer användas.

Gestaltungsprinciper och Malmöidentitet

Dokumentet redovisar universella principer om det offentliga rummet som är förnuftiga och rationella. Det finns dock en risk att tillämpningen av dessa principer kommer att resultera i generiska resultat som följer globala trender, och som inte förmår att lyfta fram de särpräglade egenskaper som gör Malmö till en unik stad. Tekniska nämnden bör beställa ett projekt som tolkar de universella designprinciperna genom ett Malmö-perspektiv, så att implementering görs efter Malmös särskilda egenskaper.

Mångfald och uttryckslager

Dokumentet anger att arkitektur och stadsplanering bör spegla Malmös mångfald och de olika uttryckssätt som präglar stadens invånare (s. 9). Dokumentet behöver specificera hur detta mål ska genomföras. I vår forskning och samverkan med arkitektbranschen ser vi att bygglovsprocesserna och detaljplaneprocesserna blir alltmer rigida i Malmö, vilket hindrar implementering av uttryckssätt som inte följer konventionella standarder eller en "business-as-usual-kultur". Om man inte driver ett aktivt arbete med att utveckla och kunskapsstärka Malmö stads bygglovs- och detaljplaneprocesser så kommer intentionerna i "Mer Malmö!" aldrig kunna realiseras. Ett sådant utvecklingsarbete behöver redovisas i dokumentet.

Designprioriteringar och intressentengagemang

En betydande utmaning med att uppgradera och förbättra det offentliga rummet är att det kräver integration av flera funktioner. Man behöver göra

svåra avvägningar och kompromisser mellan olika sociala, ekologiska och ekonomiska intressen. Dokumentet kan bli ett betydande bidrag genom att beskriva hur och vilka deltagandeprocesser man kommer arbeta med för att omhänderta allmänhetens och brukarnas olika intressen samt hur Malmö stad kommer att balansera motstridiga mål för att uppnå optimala gestaltungsresultat. Fastighets- och gatukontoret bör sätta samman ett råd med representanter från olika kunskaps- och intresseorganisationer som kan stötta i detta arbete.

Utvärdering och lärande

Dokumentet lyfter en mycket positiv målsättning att utarbeta insatser för att utvärdera gestaltningen av det offentliga rummet. Dokumentet behöver tydliggöra hur dessa utvärderingsprocesser kommer att utformas och genomföras, samt när utvärderingar kommer ske och av vem. Kontinuerlig utvärdering och bedömning är avgörande för att staden skall kunna lära av tidigare insatser, och sedan anpassa och tillämpa dessa kunskaper på nya insatser genom iterativa processer av utvärdering, reflektion och omkalibrering.

Geografisk betoning och grafisk representation

De åtta fallstudierna i dokumentet tenderar att fokusera på stadskärnan. En mer mångsidig representation av alla områden i Malmö (inklusive innerstadsområden och förortsområden) är nödvändig. Till exempel har Malmö stad gjort betydande investeringar i Rosengård och detta ger flera lärdomar om hur man kan förbättra det offentliga rummet i sådana miljöer. Figurerna och bilderna i dokumentet illustrerar en mångfald av människor och platser i Malmö. Dock är alla representerade som unga och friska. Det är viktigt att även lyfta fram äldre och funktionshindrade för att ge en mer korrekt bild av Malmös invånare.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Vad gäller kommentarerna i stycket Gestaltungsprinciper och Malmöidentitet menar fastighets- och gatukontoret att det finns en koppling till Arkitekturstaden Malmö och till New European Bauhaus. Således är arbetet en del av en global eller större trend. Ett av de pågående fördjupningsarbetena som är en del av implementeringen av dokumentet och dess inriktningar handlar om grundpaletten vilket innebär konkretisering och Malmöfokus.

Vad gäller kommentarerna i stycket Mångfald och uttryckslager instämmer fastighets- och gatukontoret i problematiken men ansvaret för ett sådant arbete ligger på stadsbyggnadsnämnden.

Vad gäller kommentarerna i stycket Designprioriteringar och intressentengagemang så arbetar fastighets- och gatukontoret med många delaktighetsprocesser i omvandling och nybyggnad av Malmö. Dessa redovisas dock inte i detta dokument. Hur processerna kan utvecklas är en bra idé som förvaltningen tar med sig i fortsatt arbete.

Fastighets- och gatukontoret instämmer i resonemanget i stycket Utvärdering och lärande.

Slutligen vad gäller Geografisk betoning och grafisk representation så har texter och layout uppdaterats och justerats. Förvaltningen avser arbeta vidare med exempelsamling och hitta och utveckla fler goda exempel i hela Malmö.

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Kommunstyrelsen är positiv till att tekniska nämnden konkretiserar hur nämnden avser att arbeta med gestaltning av Malmös stadsmiljö. Styrdokumentet bör dock benämnas som Riktlinjer, i enlighet med Riktlinjer för utformning av Malmö stads styrdokument. Det kan tydligare redogöras för vilka delar i Arkitekturstaden Malmö samt den kommunövergripande översiktsplanen som ligger till grund för ställningstagandena. Malmös roll som regional motor och nationell kärna bör läggas till. Det är önskvärt om de exempel som lyfts i bilagan kan avspegla hela Malmös geografi.

Yttrande

Kommunstyrelsen är positiv till att tekniska nämnden i det översända dokumentet konkretiserar hur nämnden avser att arbeta med gestaltning av Malmös stadsmiljö med utgångspunkt i Malmö stads översiktsplan. Dokumentet är kortfattat, konkret och lättillgängligt och har på ett föredömligt sätt sammanfattat nämndens uppdrag inom området och definierat när uppföljning ska genomföras. Det är också positivt att dokumentet skickas på internremiss i Malmö stad innan det antas av tekniska nämnden. Nedan följer de synpunkter kommunstyrelsen vill framföra.

Övergripande om styrdokument

Kommunens styrdokument ska som regel följa "Riktlinjer för utformning av Malmö stads styrdokument". Utifrån den beskrivning som finns av remissversionen så anser kommunstyrelsen att styrdokumentet bör betecknas Riktlinjer för gestaltning av Malmös stadsmiljö.

Riktlinjer ska ge ett mer konkret stöd och ange ramarna för handlingsutrymmet i en viss fråga. Syftet är att reglera den befintliga verksamheten så att den bedrivs effektivt och med kvalitet. Riktlinjer ska vara ett reglerande dokument, vilket innebär att det klargör nämndens förhållningssätt eller är en handbok för utförande.

Det är positivt att det tydliggörs att gestaltning av stadsmiljön ska utgå från tillägget till ÖP, Arkitekturstaden Malmö. Kommunstyrelsen anser dock att det behöver tydliggöras vilka delar av Arkitekturstaden som är utgångspunkten för dokumentet. På så sätt underlättas en eventuell revidering om Arkitekturstaden Malmö uppdateras. Det kan också underlätta förståelsen för vad som redan är beslutat av kommunfullmäktige och vad i styrdokumentet som är överväganden som nämnden själv har gjort.

Kommunstyrelsen önskar även ett förtydligande hur styrdokumentet förhåller sig till den kommunövergripande översiktsplanen. Det skulle kunna vara fler ställningstaganden i översiktsplanen som har inverkan på gestaltningen av Malmös stadsmiljö, exempelvis kopplingen till de prioriterade inriktningarna eller strategier för gröna och blå miljöer. Kommunstyrelsen saknar särskilt perspektiven i den prioriterade inriktningen Malmö som regional motor för grön tillväxt och sysselsättning. Där framhålls bland annat att staden har funktioner av internationell, nationell och regional betydelse. I översiktsplanen står också att "flera faktorer bidrar till att göra Malmö till en attraktiv stad för boende, besökare och för ett mångsidigt näringsliv. Storstadsatmosfär i kombination med närhet till hav och landsbygd är viktiga komponenter i Malmös identitet som ska fortsätta utvecklas." Detta kan med fördel tydligare avspeglas i inriktningen.

Kommunstyrelsen uppmärksammar även att det i den kommunövergripande översiktsplanen finns en strategi som är formulerad enligt följande: "Malmö ska präglas av omsorgsfullt utformade miljöer som gestaltas och förvaltas med utgångspunkt i Malmöbornas behov och upplevelser. Malmö ska präglas av en mångfald i stadsrum,

bebyggelse typer, formspråk och funktioner.” I kapitlet Styrande inriktningar i Gestaltning av stadsmiljön står det att målet är skapa offentliga miljöer som är omsorgsfullt utformade. Det kan tydliggöras om målet är formulerat utifrån strategin i översiktsplanen.

Även kopplingen till begreppet gestaltad livsmiljö kan tydliggöras, då det är ett nationellt politikområde.

Styrande inriktningar

Kommunstyrelsen är positiv till att det i styrdokumentet är fokus på de som redan är på platsen och hållbarhet över tid. Kommunstyrelsen vill dock också lyfta vikten av Malmö som en regional motor och nationell kärna, vilket också är ett perspektiv som bör beaktas i gestaltningen av stadsmiljön. Detta bör tydliggöras i styrdokumentet.

Mervärden för hälsa, välbefinnande och som bidrar till platsens identitet lyfts upp i texten. Även blågröna värden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är aspekter som skulle kunna prioriteras.

Det kan också tydliggöras om alla tre delarna funktion, form och framtid ska finnas med i alla gestaltungsprojekt och hur avvägningen annars ska göras. Detta för att tydligare leva upp till definitionen av en riktlinje som kan ge ett konkret stöd.

Form, funktion och framtid

Kommunstyrelsen är positiv till att det finns skrivningar om omsorgsfull gestaltning i hela staden samt att det lyfts att det ska vara tillgängligt för alla. Barnperspektivet anges särskilt. Utifrån den demografiska utvecklingen samt behov av tillgänglighet så anser kommunstyrelsen att även gruppen äldre kan lyftas särskilt.

Ur ett tillgänglighetsperspektiv kan ambitionsnivån och arbetssätt därtill förtydligas genom att använda begreppet ”universell utformning” som minskar risken för målgruppskonflikter, för att inkludera alla från början, utan behov av särskilda anpassningar eller specialutformning.

Kommunstyrelsen anser att det är bra att det tydliggörs att det ska finnas en grundgestaltning i hela staden. Det lyfts också i texten att på vissa platser kan det genomföras särskilda satsningar. Kommunstyrelsen menar att det är önskvärt att det tydligare framgår vad det är som avgör när det blir en särskild satsning med en högre kvalitet.

Kommunstyrelsen vill uppmärksamma att begreppen dialog med malmöborna samt förvaltning av stadsmiljön endast lyfts under en av sex punkter. Det kan övervägas om detta inte är ställningstaganden som behöver hanteras inom samtliga sex styrande inriktningar och i stället kan hanteras som övergripande perspektiv i gestaltning av stadsmiljön. Dialog kan dessutom vara lämpligt även med andra aktörer, exempelvis lokalt näringsliv.

Bilagan

Kommunstyrelsen är positiv till att det finns en bilaga med exempel för att tydliggöra hur riktlinjerna kan implementeras. Kommunstyrelsen uppmärksammar dock att de exempel som har valts ut inte är representativa för staden som helhet. Det finns en stark koncentration till centrala områden, främst i utbyggnadsområden och särskilda satsningar. Några av projekten, som Bo01, har hanterats i en annan organisatorisk hemvist med särskild ekonomi. Kommunstyrelsen menar att det är önskvärt om exemplen tydligare kan representera hela staden. De kan även inkludera gestaltningsprojekt av mindre karaktär, men som kan ha stor betydelse för närområdet. Det hade bättre speglat de styrande inriktningarna.

Kommunstyrelsen uppmärksammar även att två festivaler lyfts fram i exemplen. Intentionen är god, då det delvis speglar Malmös roll som regional nod och besöksmål. Det hade dock varit önskvärt om fokus i stället ligger på gestaltning av offentliga platser som kan hantera stora evenemang och vilka olika behov där kan finnas. En viktig aspekt är då även säkerhetsfrågor och hur det gestaltningsmässigt kan hanteras så att det är utformat på ett sätt som skapar trygghet för de som deltar i evenemanget.

Fastighets- och gatukontorets kommentar:

Fastighets- och gatukontoret instämmer i kommunstyrelsens synpunkter om att kommunens styrdokument som regel ska följa "Riktlinjer för utformning av Malmö stads styrdokument". Dock är riktlinjerna från 2014 och ska enligt dokumentets första sida följas upp 2016. Fastighets- och gatukontoret (och även tekniska nämnden i ett yttrande TN-2025-1331) menar att stadskontoret och kommunstyrelsen bör göra en uppföljning eller utvärdering av riktlinjerna för styrdokument och beroende på vad den visar även överväga att revidera riktlinjerna. Grundversionen av Riktlinjer för utformning av Malmö stads styrdokument togs fram för över tio år sedan

och sedan dess har stadens modell för att styra och leda med mål reviderats, vilket bör påverka hur staden arbetar med övriga styrdokument. Effektiv och tydlig struktur i kommunala styrdokument behövs för att skapa bäst genomslag i Malmö och få en effekt för Malmöborna. I detta sammanhang borde även stadens nämnder ha visst handlingsutrymme och kunna göra avsteg från riktlinjerna i vissa fall kopplat till nämndernas reglemente och grunduppdrag. Fastighets- och gatukontoret menar att detta är ett bra sådant exempel där det behövs ett inriktningsdokument för gestaltning som tydligt tar utgångspunkt i tekniska nämndens reglemente. Inte minst då tekniska nämnden beslutat om en ny styrmodell där gestaltungsfrågan har en tydlig roll.

I övrigt har dokumentet inriktning för gestaltning har inledningen på sidan tre kompletterats med tydligare koppling till översiktsplanen samt den nationella politiken kring väl gestaltad livsmiljö.

Vad gäller kommunstyrelsens synpunkter som förs fram i kapitlen styrande inriktningar och Form, Funktion och Framtid så dokumentet förtydligats något avseende hur viktig gestaltningen är för att bidra till Malmös. Fastighets- och gatukontoret menar dock att gestaltningen i sig inte bidrar till sysselsättning, en regional motor och nationell kärna, men att en väl gestaltad och attraktiv stad lockar till sig invånare, investerare och arbetstillfällen.

Dokumentet har kompletterats med begreppet universell utformning samt blågröna värden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Jämför med miljönämndens, funktionsstödsnämnden och hälsa, vård- och omsorgsnämndens yttranden.

Att dialog endast lyfts under en av sex punkter är dessvärre en misstolkning menar fastighets- och gatukontoret. Det är en av sex inriktningar vilka inte ska konkurrera med varandra utan samspela utan inbördes ordning. Således har kapitlet stadslivet som utgångspunkt tillägnats en egen inriktning för att visa hur viktiga den frågan är.

Avslutningsvis har bilagan kompletterats jämfört med remissversionen.